

Het is hier de plaats niet, deze theorie te bediscussieeren. Zij is, dat moet erkend, voor wie zich niet tevreden stelt met het bewonderen der oud-germaansche kunst, maar naast bewondering ook behoefte aan begrijpen heeft, ongemeen boeiend en opent althans de mogelijkheid tot begrip. Zij is, meenen wij, vooral daarom van zoo uitnemend belang uit cultuur-historisch oogpunt, omdat zij het valsche, want idealiseerende beeld der oude Germanen van duitsche en zweedsche makelij zoo grondig vernietigt. Schrijver dezes herinnert zich hoe hij als kind de vrijheid van een reeks Zaterdagmiddagen heeft moeten opofferen aan het bijwonen eener serie lezingen over de „heldenwereld van Wagner” of iets dergelijks, en aan de doodelijke verveling daar geduld, heeft hij langen tijd de ergernis toegeschreven door Wagner’s helden nog steeds in hem gewekt. Totdat hem voor het eerst de oud-germaansche heldendichten zelf en vooral deze kunst onder de oogen kwamen, die een zoo gansch andere taal spreken. Wagner is trouwens de eenige en zelfs de hoofdschuldige niet aan die misteekening. Tegnèr’s Fridjof-sage is erger en de edelaardige Goten van Felix Dahn met hun „tüchtige Hausfrauen” zijn nog slechts een groteske karikatuur van wat de germaansche grooten — van het volk weten wij niets — naar hun kunst en literatuur te oordeelen moeten geweest zijn: trotsche heerschers over hun volk — als de adelaren op hun gespen, maar sluw en geslepen — als hun kleurige edelgesteenten, wanneer het er om ging te machtige mededingers uit den weg te ruimen, en kruiperig-wreed — als hun aziatische draak-slangen en roofvogel-paarden, waar zij hun wraak vreesden of de gunst zochten van den Keizer te Byzantium, wiens hofceremonieel en hiërarchische beambtenstaat na te bootsen hun hoogste eerezucht was. Figuren, die meer aan een Attila, een Djingis-Khan, een Timoerlenk herinneren dan aan het type van den wijzen „Landesvater”, dat trouwens nóóit anders dan in de fantasie van al te goedgeeloovige onderdanen heeft bestaan. Heerschezucht, list, wreedheid en vleierij: karaktertrekken, die voorzeker bij het ideale beeld der oude Germanen slecht passen, maar die volkomen begrijpelijk worden in alleenheerschers, wier heiligste traditiën teruggingen tot het half-aziatische Rijk aan de kusten van de Zwarte Zee.

Maar meer nog dan om de verrijking onzer kennis van een altijd belangwekkend verleden, meer nog dan om het verdiepte inzicht in den samenhang van culturen, die men vroeger niet alleen voor onvereinigd, maar voor eeuwig onvereinigbaar hield, zijn de vondsten uit de oud-germaansche graven om zichzelf wille een verheugenis, want deze kunstschaten, hoe dan ook hun ontstaan en geschiedenis precies moge zijn, behooren in hun wilde pracht tot het schoonste van het oneindig-veel schoone, door menschenhand in den jacht der eeuwen gewrocht.